

КН.ПО.3.5.9.290425 – за информация

Обосновка към методология и критерии за подбор на операция
„Подкрепа за ученици с таланти“

Данните от Доклада на ЕК за България 2024 г.¹ в рамките на европейския семестър свидетелстват за обезпокоителна регионална икономическа и социална динамика в България, като е изведено следното предизвикателство „С изключение на българския столичен регион, всички региони са в „капан за развитието на таланти“. Тези региони са изправени пред рязък спад на населението в трудоспособна възраст и нисък и намаляващ дял на хората с висше образование (образование след завършено средно образование). В някои български региони през 2023 г. по-малко от една четвърт от хората на възраст 25—64 години са завършили висше образование: Северозападен (21 %), Югоизточен (22,9 %) и Южен централен (24,9 %)“.

Във връзка с тези регионални предизвикателства на европейско ниво Европейската комисия стартира **Механизъм за насърчаване на таланти** през 2023 г. Очаква се той да помогне на регионите на ЕС, засегнати от ускореното намаляване на населението в трудоспособна възраст и намаляващия дял на хората с висше образование, да обучават, задържат и привличат хора с умения и компетентности, които са им необходими за справяне с въздействието на демографския преход.

Понастоящем съгласно Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) в рамките на общата подкрепа за личностно развитие на всички деца и ученици се предвижда провеждането на **занимания по интереси за развитие на способностите и на компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство**. Наредбата за приобщаващото образование конкретизира формите, съдържанието и реда по организиране и провеждане на занимания по интереси в рамките на образователната система, като определя че те включват провеждане на учебни часове и изяви на учениците, провеждане на междуинституционални занимания по интереси и междуинституционални изяви на учениците, обхванати в тях за популяризиране на постиженията им, посещения на културно-исторически и природонаучни обекти, институции, публични и стопански организации и други. Съгласно чл. 21е от Наредбата за приобщаващото образование на местно ниво всяка община осъществява **обща програма за стимулиране на дейности и изяви на учениците, свързани със заниманията по интереси**, в сътрудничество с училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, които организират занимания по интереси, други общини, регионалните управления на образованието и други институции. Програмата е част от цялостната **общинска програма за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование и реализирането на местните политики** (чл. 256, ал. 1, т. 12 от ЗПУО).

Следва да се отчете, че **съществуват групи деца и ученици, които живеят в селски и сегрегирани/отдалечени градски райони и/или са от уязвими групи, чийто майчин език не е български, които са с недостатъчни финансови ресурси и остават извън обхвата на мерките за насърчаване развитието на таланти в образователната система**. Потенциалът им не може да бъде идентифициран и развит, тъй като съществуват обективни бариери пред активното им включване в организираните занимания по интереси на училищно и местно (общинско) ниво, както и пред участието им в организираните на национално и регионално ниво олимпиади, състезания и конкурси (липса на финансов ресурс и/или на достъп до

¹ https://commission.europa.eu/publications/2024-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en

КН.ПО.3.5.9.290425 – за информация

качествена подготовка). Поради тези обективни причини тези групи деца и ученици обикновено не са представени или са недостатъчно представени в подобни дейности/събития и потребностите им не се удовлетворяват от съществуващите национални програми в областта на насърчаването на талантите. Трябва да се има предвид, че Национална програма „Ученически олимпиади и състезания“ е насочена към ученици с вече изяви таланти в различни области.

В този смисъл настоящата операция си поставя за цел да компенсира тези регионални дисбаланси, да допълни и надгради подкрепата по изпълняваните национални програми, като я разшири и създаде условия за насърчаване развитието и изявата на талантите на всички деца и ученици на местно ниво. По този начин операцията ще подпомогне реализацията на специфичната препоръка в Доклада на ЕК за България 2024 г. „*Да подобри образованието и обучението, включително за групите в неравностойно положение...*“ чрез насочването на финансов ресурс към осигуряването на целенасочена подкрепа за насърчаване развитието и изявата на талантите на деца и ученици на територията на всички общини в България.

Основната цел на операцията е осигуряване на подкрепа на местно ниво за насърчаване на деца/ученици да демонстрират таланти в областта на STEM, изкуствата, културата, спорта и чуждите езици и да постигат по-високи резултати в обучението.

Специфична цел на операцията:

- Подкрепа за развитие и изява на талантите на децата и учениците на местно ниво;

Операцията ще се реализира чрез **процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проектни предложения** по реда на чл. 25, ал. 1, т. 1 и Глава трета, Раздел II „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор“ от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) и чл. 2, т. 1 и Глава втора „Правила за оценяване на проектни предложения“, раздел I „Оценяване на проектни предложения чрез подбор“ от ПМС № 23 от 13 февруари 2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.

Допустими кандидати по операцията са общините, а за Столична община, община Пловдив и община Варна само районните администрации към Столична община, община Пловдив и община Варна с оглед осигуряване на фокусирана подкрепа на местно ниво за създаване на възможности за насърчаване на талантите на деца и ученици на местно ниво посредством изпълнението на годишен общински календар на събития за насърчаване на таланти и предоставянето на стипендии и материални поощрения за отличилите се деца/ученици, постигнали най-добри резултати.

Допустими партньори са:

- Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за осъществяване на дейност в обществена полза с доказан опит и експертиза в сферата на образованието/изкуствата/културата/спорта и/или работата с уязвими групи;
- Държавни и общински културни организации, както и частни културни организации със статут на сдружения с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза, съгласно Закона за закрила и развитие на културата;
- Читалища, съгласно Закона за народните читалища;
- Обществени библиотеки, съгласно Закона за обществените библиотеки;
- Спортни клубове със статут на сдружения с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза, съгласно Закона за физическото възпитание и спорта;

КН.ПО.3.5.9.290425 – за информация

Допустими целеви групи са деца и ученици, включително деца и ученици от уязвими групи, чийто майчин език не е български, както и държавните, общински и частни детски градини и училища и центрове за подкрепа за личностното развитие (ЦПЛР) на територията на съответната община/районна администрация-кандидат.

Операцията ще се осъществи чрез една дейност, която обхваща няколко поддейности, насочени към удовлетворяване на идентифицираните потребности сред целевите групи и насърчаване развитието и изявата на талантите на деца и ученици, както следва:

Дейност 1. Подкрепа за развитие и изява на талантите на деца и ученици на местно ниво чрез участие в конкурси, състезания, олимпиади, кръжоци, работилници и други събития за насърчаване на талантите чрез осигуряване на:

- **подготовка на деца и ученици** в областта на изкуствата, културата, спорта, STEM и чуждите езици чрез форми като *обучителни и тренировъчни лагери, академии, майсторски класове, работилници, кръжоци, школи и др.*;
- **организиране и осигуряване участието на деца и ученици в събития за насърчаване на талантите на местно ниво** като *олимпиади, конкурси, състезания, включително състезания по професии, турнири, хакатони, STEM/научни и творчески фестивали/форуми, пленери, викторини, кръжоци, фестивали, работилници и др.* и **предоставяне на стипендии и материални поощрения за отличилите се деца/ученици**, постигнали най-високи резултати.

Събитията може да са под формата на междуучилищни дейности, извънучилищни дейности и изнесени занимания например в библиотеки, музеи, художествени галерии, културни институции, научни организации, центрове за върхови постижения, центрове за компетентност и др.

Общините/Районите администрации към Столична община, община Пловдив и община Варна - кандидати следва да представят към проектното си предложение **Индикативен календар на събитията за насърчаване на таланти на територията на съответната община/районна администрация**, в който следва да бъдат описани различните форми на събитията за насърчаване на таланти, планирани за организация и провеждане по години за целия период на изпълнение на проекта. Индикативният календар на събитията следва да включва анализ на идентифицираните целеви групи на територията на общината/района, техните потребности и потенциала за развитие и изява на талантите на деца/ученици в различни области на образованието и подобряване на резултатите от обучението.

Продължителността на проектите се определя на максимум 36 месеца, но не по-късно от 31.12.2029 г. Общият бюджет на операцията е **33 000 000 лева**. Той се структурира в 2 компонента спрямо различните категории региони за планиране от ниво NUTS 2.², както следва:

- Компонент 1 - По-слабо развити региони: 26 551 725 лв.
- Компонент 2 - Регион в преход (Югозападен район): 6 448 275 лв.

² Региони, съответстващи на ниво 2 на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, създадена с Регламент (ЕО) № 1059/2003, изменен с Регламент (ЕС) 2016/2066.

КН.ПО.3.5.9.290425 – за информация

Минималният размер на БФП за проектно предложение е 100 000 лв., а максималният размер е 750 000 лв. Финансирането на дейностите по настоящата операция е по реда на чл. 53, параграф 1, буква д) на Регламент (ЕС) 2021/1060 и се предоставя под формите, посочени в чл. 53, параграф 1, буква б) – буква г) на същия Регламент. За целта УО на ПО 2021-2027 разработва таблица на единичните разходи и еднократните суми, когато е приложимо, и прилага финансиране чрез единна ставка, определено в съответствие с чл. 53, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060.

С изпълнението на операцията се предвижда постигането на заложените в Програма „Образование“ (2021-2027) целеви стойности на индикатори за изпълнение и индикатори за резултат, посочени по-долу. Съобразно максималния размер на финансовия ресурс за региона в „Преход“ (ЮЗР), за индикаторите на ПО е направено разпределение на стойностите за съответните региони на планиране (регион в „Преход“ и „По-слабо развити региони“). Посочените индикатори за изпълнение и резултат измерват напредъка по операцията при реализиране на планираните дейности и са както следва:

Индикатори за изпълнение по операцията от Програма „Образование“ 2021-2027:

• SOI 2.7 Брой подкрепени деца и ученици – 19 711

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	3 285
в По-слабо развитите региони	16 426

Индикаторът измерва броя на децата и учениците, вкл. от уязвими групи, чийто майчин език не е български, от всички етапи и степени на предучилищното и училищното образование, които са подкрепени за насърчаване на участието им в олимпиади и състезания на местно ниво. Едно лице се брои еднократно, независимо в колко събития е участвало.

• ЕЕСО15 Малцинства (включително маргинализирани общности като ромите) - 2 760

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	460
в По-слабо развитите региони	2 300

Индикаторът измерва броя на децата и учениците от уязвими групи, чийто майчин език не е български, които са включени в събития по операцията. Едно лице се брои еднократно, независимо в колко събития е участвало.

Всички индикатори за изпълнение са задължителни за включване във всяко проектно предложение.

КН.ПО.3.5.9.290425 – за информация

Специфичен индикатор за резултат по операцията:

- **Степен на удовлетвореност на децата/учениците от участието им в събития за насърчаване на таланти и придобитите знания и умения**

Индикаторът за резултат ще бъде измерен чрез провеждане на проучване.

Индикаторът за резултат е задължителен за включване във всяко проектно предложение.